

RDOŚ w Warszawie chroni kraszkę - podsumowanie efektów projektu zrealizowanego w 2010 r.

2014-04-01

W 2010 r. zrealizowany został projekt mający na celu poprawę warunków lęgowych kraszki na obszarze Równiny Kurpiowskiej w granicach województwa mazowieckiego. Projekt koordynowała Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Warszawie, większość prac w terenie realizowało Ogólnopolskie Towarzystwo Ochrony Ptaków. Działania dofinansowane zostały przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie.

W ramach projektu oczyszczono budki rozwieszane rok wcześniej, a także zawieszono 34 nowe budki. Działania te poprzedzone zostały dokładnym rozpoznaniem, mającym na celu wyznaczenie optymalnej lokalizacji, dającej największe szanse na wykorzystanie ich przez osobniki tego gatunku. Miejsca gniazdowania kraszki zostały zabezpieczone przed drapieżnikami (głównie kunami) terpentyną - a skuteczność tych działań była kontrolowana na bieżąco.

W miejscach potencjalnych żerowisk zainstalowane zostały pięciometrowe tyczki pełniące funkcję czatowni - punktów ułatwiających kraszkom polowanie. Ten na pozór mało znaczący element częstość decyduje o atrakcyjności danego żerowiska, o tym czy kraszka z niego skorzysta, czy też będzie zmuszona szukać miejsc bardziej oddalonych od gniazda. Wizyty w terenie dostarczyły również informacji o konieczności przeprowadzenia w przyszłości koszenia i odkrzaczania, w celu utrzymania ważnych dla tego gatunku żerowisk.

Duże znaczenie, między innymi z punktu widzenia planowania działań ochronnych na kolejne lata, miało prowadzenie monitoringu wszystkich znanych stanowisk lęgowych na Równinie Kurpiowskiej. Określono liczbę stanowisk zajętych przez ptaki oraz to czy podjęły one lęgi. Sprawdzone również sukces lęgowy - liczbę gniazd, z których wyleciało przynajmniej jedno młode (wyniósł on 75%, co jest wysokim wynikiem związanym głównie z korzystnymi warunkami pogodowymi w minionym roku). Jednak obserwacje potwierdziły spadek populacji kraszki w porównaniu do wcześniejszych lat.

W ramach projektu wytypowano rejon, w których poszukiwano nowych stanowisk lęgowych kraszki - niestety nie potwierdzono ich występowania. Co roku jest jednak wiele zgłoszeń dotyczących obserwacji kraszki w nowych lokalizacjach, co daje nadzieję, że na Równinie Kurpiowskiej występuje więcej par.

Opisywany projekt miał również wymiar społeczny - przedstawiciele samorządów, rolnicy z obszarów objętych działaniami, doradcy rolni oraz służby leśne mieli możliwość wzięcia udziału w warsztatach, w trakcie których omawiano zagrożenia i potrzebę ochrony kraszki, przedstawiono możliwość otrzymania dopłat rolno-środowiskowych. Prowadzone były dyskusje dotyczące planów zadań na kolejne lata, możliwości współpracy. To ważny element, punkt wyjściowy dla ustalania działań ochronnych w przyszłości.

Kraszka (*Coracias garrulus*) jest jednym z najbarwniejszych ptaków spotykanych w Polsce. Obserwacje tokujących ptaków, które lecąc opadają nagle w dół, obracając się przy tym na boki i połyskując różnymi odcieniami błękitu, należą do jednych z najbardziej spektakularnych widowisk w ojczystej przyrodzie. Niestety, kraszka jest również jednym z najszybciej wymierających gatunków w naszym kraju - obecnie populację lęgową ocenia się na zaledwie ok. 50 par, z czego połowa gniazduje na Równinie Kurpiowskiej. Z afrykańskich zimowisk kraszki powracają dopiero w maju, by już po 3-4 miesiącach ponownie odlecieć na południe. Kraszki zamieszkują krajobraz ukształtowany przez ekstensywne rolnictwo - mozaikę łąk, pastwisk, pól, niewielkich zadrzewień i lasów. Gniazda zakładają w dziuplach, zazwyczaj wykutych przez dzięcioły zielone i czarne w wierzbach i olchach, a w ostatnich latach coraz częściej korzystają również z budek lęgowych. Pokarmem kraszek są głównie duże owady, których wypatrują siedząc na drutach linii energetycznych, słupkach ogrodzeń lub drzewach. Najpoważniejszym zagrożeniem dla kraszek jest zanik tradycyjnego rolnictwa i związanych z nim pastwisk i ugorów, wycinka drzew dziuplastych, a także niepokojenie ze strony ludzi, którzy chętnie (i nie zawsze odpowiedzialnie) obserwują i fotografują te ptaki. Prawdopodobnie jednak najważniejszym czynnikiem, który wpływa na liczebność kraszek są warunki pogodowe w sezonie lęgowym - gdy w lipcu (okres wylęgu młodych) długo utrzymuje się chłodna i deszczowa pogoda, lęgi są dziesiątkowane z powodu niedoboru pokarmu. Słabo rozpoznane są zagrożenia na wschodnioafrykańskich sawannach, gdzie ptaki te zimują oraz na trasach wędrówek, jednak pojawiają się informacje o polowaniach na kraszki w niektórych krajach arabskich.

Wojewódzki Fundusz
Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej
w Warszawie